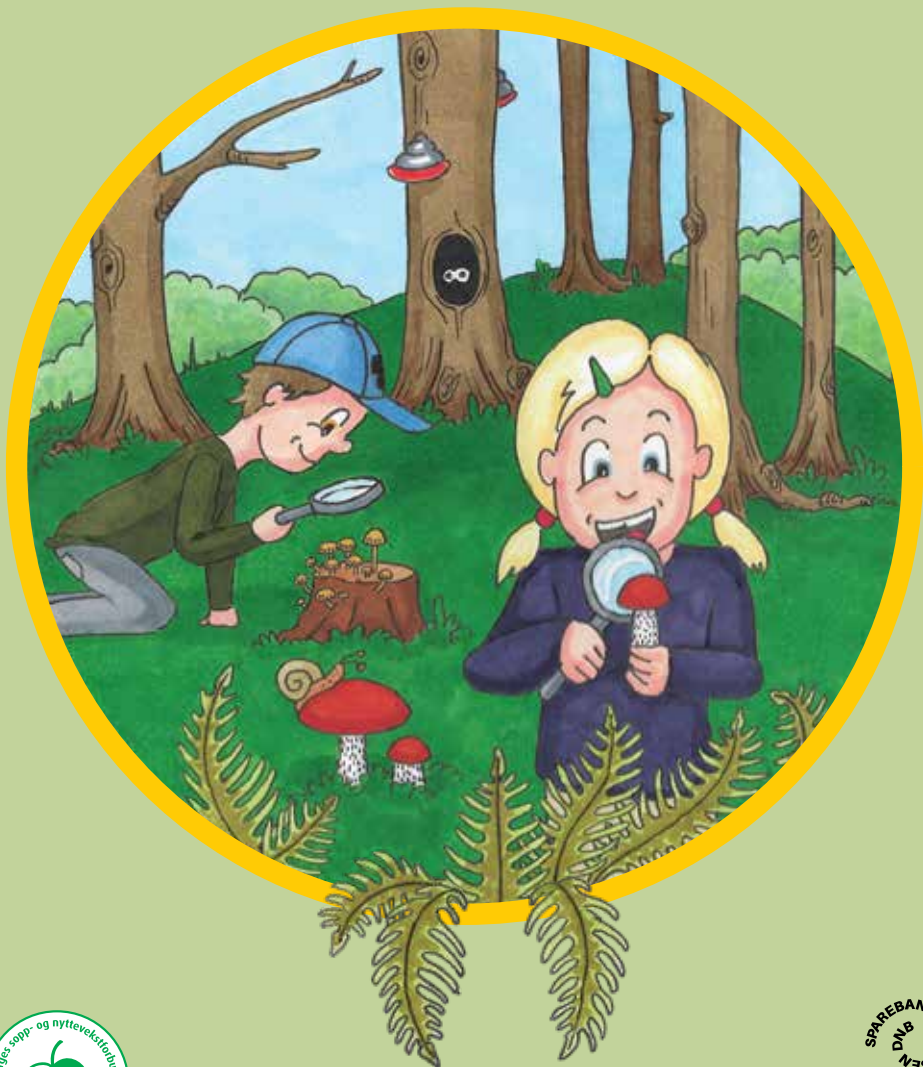

Детективне грибне агентство

Soppognyttevekster.no

Soppkontroll.no

Всім привіт!

Мене звати Соптембер.
Ласкаво просимо до
мого детективного
агентства!

Кожної осені мені потрібна допомога всіх дітей, щоб я міг вирішити кілька грибних справ.

Ми повинні шукати деякі скарби в лісі.

Лисички, білі гриби, печериці, рижики, підосичники – ось деякі з багатств, які ми знаходимо в лісі. З них ми можемо приготувати багато смачної їжі.

Але в лісі є й небезпечні гриби, які ми повинні навчитися розрізняти. Червоний мухомор, білий мухомор, бліда поганка і павутинник красивий - ці гриби дуже небезпечні. Ми не повинні їх збирати!

Добре, якщо ви можете піти з кимось, хто розуміється на грибах, хто може показати вам, як виглядає білий гриб, як пахнуть лисички чи як «кровоточать» рижики.

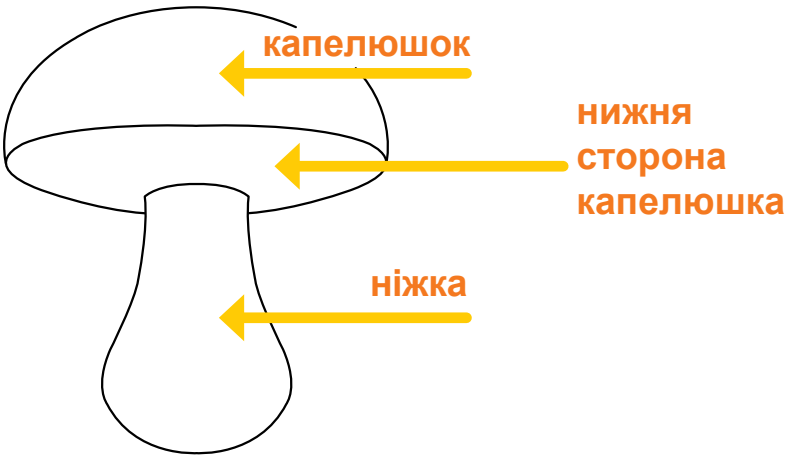
Важливі правила для грибних детективів:

1. Ми їмо лише ті гриби, у їстівності яких впевнені.
2. Ми їмо тільки свіжі та гарні гриби. Якщо гриби виглядають непривабливо, ми їх викидаємо.
3. Ми не збираємо старі гриби чи «малют». Ми завжди залишаємо їх у лісі.
4. Ми не їмо сирих грибів.

Назви різних частин гриба

Грибний детектив повинен знати різні частини гриба.

Найголовніше знати, що верхня частина гриба називається **капелюшком**, а нижня частина - **ніжкою**.

Вирази, які ми використовуємо, говорячи про гриби

Коли ми хочемо дізнатись, які гриби ми зібрали, завжди дивимось як виглядає мякуш під капелюшком.

Деякі гриби мають скибочки під капелюшком.

У інших грибів під капелюшком є трубочки, колючки або реберця.

Скибочки

У багатьох грибів під капелюшком є скибочки. Ми не маємо на увазі скибочки хліба.

Шипи

У деяких грибів під капелюшком є шипи. Шипи можуть нагадувати колючки їжака.

Трубочки

У багатьох грибів під капелюшком є своєрідна «губка» з крихітних трубочок. Це і є губчастий шар. Уявіть собі тисячі крихітних соломин, які щільно прилягають одна до одної.

Реберця

У деяких грибів під капелюшком є маленькі ребра. Вони набагато щільніше прилягають до капелюшка, аніж трубочки. Більше всього вам, мабуть, доведеться зіпсувати гриб, щоб їх зняти!

СПРАВА nr. 1: Лисичка

Лисичка жовта як
яєчний жовток.

Край капелюшка
хвилястий.

Гладка на дотик.

У лисички є маленькі
ребра.

Лисичка росте всюди.
У таких місцях її
часто можна зустріти.

Ніжка коротка і трохи
світлішого жовтого
кольору ніж капелюшок.

Корисні факти

- Лисичку називають золотом лісу.

У всіх грибників є «секретне» місце, де тільки вони знають, що там росте лисичка.

Черви не вважають лисичку особливо смачною.

Запах абрикоса

СПРАВА nr. 2: Їжовик жовтий

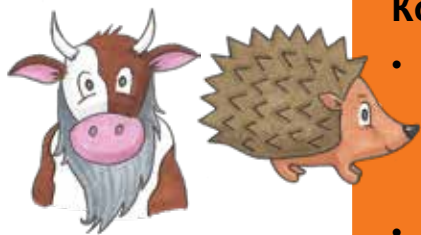
Капелюшок жовтувато-білий. Гладкий і сухий на дотик, має нерівний край. Тверда біла м'якоть.

Колючки яскраві, майже білі. Шипи щільні і легко ламаються.

Коротка біла ніжка.

Ці гриби можуть з'явитися в середині літа і рости до пізньої осені.

Корисні факти

- В Німеччині жовті їжовики називають бородатими пеньковими грибами.
- У Франції ці гриби називають коров'ячими бородами.
- З шипами під капелюшком жовті їжовики схожі на дикобраза. В Англії його називають дикобраз.

Іноді їжовики ростуть кільцями або рядами.

Жовті їжовики ви знайдете в листяних і хвойних лісах.

Foto: PxHere

Просте правило про їжовики:

Всі м'які їжовики зі світлими колючками (білі, жовті та помаранчеві) є хорошими їстівними грибами.

СПРАВА nr. 3: Білий гриб

Напівсферична шапка.

Верх ніжки білий у сіточку. Виглядає так, ніби білий гриб має колготки в сіточку.

Коричневий або бордовий капелюшок.

М'якуш під шапочкою спочатку білий, потім жовтий і вкінці жовто-зелений.

М'який запах.

Ростуть білі гриби швидко. За кілька днів він виростає від маленького малюка до королівського великого гриба.

Білий гриб росте в хвойних і листяних лісах по всій країні. В деякі роки їх можна знайти дуже багато.

Корисні факти

В Швеції білий гриб називається «Карлйохан». Він названий на честь Короля Карла XIV Йохана (1763-1844) який був королем обох Швеції та Норвегії. Король Карл Йохан був французом і дуже любляв гриби, але шведи не їли грибів: «Ні, швидше голодувати, ніж отаке їсти».

Личинки грибних комарів дуже любляють білі гриби. Тому найкраще збирати молоденькі гриби.

СПРАВА nr. 4: Лисичка лійчата

Коричневий капелюх,
схожий на лійку.

Лисички-лієчки - справжні хитрунки. Вони грають у хованки, і їх важко побачити. Тоді ви повинні приглядатися особливо добре. Знайшовши перший гриб, ви раптом знайшли багато!

Жовта порожниста ніжка.

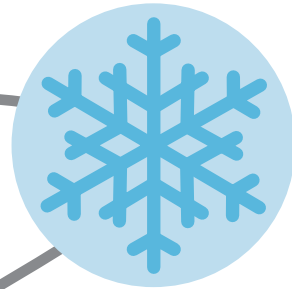
Корисні факти

- Лось вважає лисички ласощами.

Під капелюшком у лисички-лійки є реберця. Вони можуть бути жовто-сірими або коричнево-сірими.

Лисичка-лієчка з'являється пізньої осені. Ми можемо збирати їх навіть після заморозків.

Найчастіше росте в моховому ялиннику, але не в гірському лісі, там зазвичай дуже поширена лисичка жовта.

Черв'як не вважає лійкоподібну лисичку особливо смачною.

СПРАВА nr. 5: Рижики

Рижики мають кружочки на капелюшку. Капелюшок трохи прогнутий посередині.

У нас є два види рижиків:

Одні ростуть під ялиною.

Їх називають ялинові рижики.

Другі ростуть під сосною.

Їх називають соснові рижики.

І капелюшок, і
ніжка помаранчеві.

Рижики мають скибочки
і часто зелені плями на
капелюшках.

Злегка пряний запах.

Коли ми дряпаємо або
надрізаємо свіжий та
тонкий рижик, ми бачимо
сік морквяного кольору.
Ми часто говоримо, що
грибок «кровоточить».

Черв'як дуже
полюбляє рижики.

СПРАВА nr. 6: Підосичники

Всі підосичники мають «бороду» на ніжці. Може, їм потрібно поголитися?

Під капелюшком підосичник має трубочки. Вони виглядають майже як губка.

Коли червяхоч використовував червоний підосичник як будинок і їжу, сині та чорні плями на гриби показують, де він був.

Капелюшки підосичників можуть бути різного кольору. Помаранчевий, червоний, коричневий, чорний і майже повністю білий.

Ці гриби можуть рости під різними деревами. Наприклад, під березою, ялиною або осикою.

Важливо про підосичники:

Усі підосичники їстівні, але деякі можуть завдати шкоди шлунку. При смаженні м'якоть гриба чорніє. Нічого страшного, так і має бути!

Всі підосичники необхідно дуже добре обсмажити або відварити. Мінімум 15 хвилин!

СПРАВА nr. 7: Дощовики

Молоді дощовики їстівні, якщо вони повністю білі всередині. Але ви повинні переконатися, що це НЕ білий мухомор-малятко.

Вони небезпечні «тролі».

Дощовики цікаві.

Є багато різних видів.

Дощовики бувають різних розмірів. Деякі можуть бути навіть більшими за футбольний м'яч.

Корисні факти

- Наукова назва димового гриба, *lycoperdon*, у перекладі з норвезької означає вовче перо.
- Гігантський гриб дощовик може містити понад 1 трильйон спор і може важити до 15 кілограмів!

Коли ці гриби старіють, внутрішня сторона спочатку стає жовтою, потім коричневою і, нарешті, залишається лише коричневий порошок. Це «насіння» гриба — їх називають спорами.

Приємно наступати на старі дощовики і бачити, як вилітає коричнева хмара диму.

СПРАВА nr. 8: Гнойовик білий

Зверху коричневий.
Високий, білий і лускатий капелюх.

Пластинки щільні.
Спочатку вони білі.

Згодом пластинки стають рожевими від країв капелюшка і вгору.

Наостанок пластинки стають повністю чорними. Тоді здається, що білий гнойовик одягнений у чорну спідницю.

Розумні поради

- Якщо ви хочете назбирати гнойовиків, ви повинні зібрати їх у поліетиленовий пакет. Всі інші гриби потрібно збирати в кошик.
- Покладіть гнойовик в миску. Через деякий час ви отримаєте чорне «чорнило», яким можна малювати чи писати.

Ніжка з часом стає довгою і має кільце.

Гнойовики не люблять рости в лісі. Вони зазвичай віддають перевагу газонам.

Foto: Inger Brennsæter

Часто гнойовики ростуть скупчено, групами.

СПРАВА nr. 9: Червоний мухомор

ОТРУЙНІ!

Ми не їмо отруйні гриби. Бо можемо захворіти.

Червона шапочка з білими крапками.

Білі крапки на капелюшку — це залишки «килимка», в якій перебував червоний мухомор, коли він був маленьким. Коли він стає великим, «килим» тріскається і залишки залишаються на капелюшку.

Foto: Rinus Baggerman

Червоний мухомор-малятко загорнутий в його «килимок».

Корисні факти

- В минулому червоний мухомор додавали в молоко для виготовлення отрути від мух.
- Вона мала справлятися з мухам.

Білі часточки під капелюшком.

Червоний мухомор має кільце навколо ніжки. Іноді це кільце спадає.

Хто тут в лісі найгарніший ...? Це мабуть найбільш фотографований гриб у світі!

СПРАВА nr. 10: Білий мухомор

ДУЖЕ ОТРУЙНИЙ!

Має кільце навколо
ніжки. Кільце може
протертися і впасти.

Білий мухомор завжди
повністю білий.

Пластинки завжди білі.

Основа ніжки збільшена.

Білий мухомор має широкий мішечок (оболонку) внизу ніжки. При зборі гриба цей мішечок часто залишається в землі.

У молодому віці білий мухомор схожий на яйце.

Будьте уважними, щоб навіть жодний шматочок не потрапив у ваш кошик.

Зустрічається по всій країні.

СПРАВА nr. 11: Бліда поганка

ДУЖЕ ОТРУЙНИЙ!

Оливково-зелена шапка.

Ніжка від білого до оливково-зеленого. Ніжка часто має оливково-зелений візерунок.

Має кільце у верхній частині стебла. Кільце може протертися і впасти.

Пластинки завжди білі.

Основа ніжки збільшена.

Бліда поганка має широкий мішечок (оболонку) внизу ніжки. При зборі гриба цей мішечок часто залишається в землі.

Росте в листяних лісах разом з дубом, буком і ліщиною. Зустрічається переважно вздовж південного узбережжя Норвегії.

Якщо у вас в кошику є шматочок зеленого мухомора, ви повинні викинути всі гриби з кошика!

СПРАВА nr. 12: Павутинник красивий

ДУЖЕ ОТРУЙНИЙ!

Павутинник красивий
- дуже отруйний гриб!
Ви ніколи не повинні
його брати.

Дехто говорить,
що цей гриб весь
кольору рудої
лисиці.

На ніжці павутинника є світлі
жовті смуги.

На капелюшку має
невеликий горбок.

Павутичник красивий має коричневі пластинки.

Коли гриб молодий, у нього під капелюшком тонка пелена, схожа на павутинку.

Павутичник красивий можна зустріти в ялинових та соснових лісах, а також в багатьох типах змішаних лісів.

Ялиновий ліс

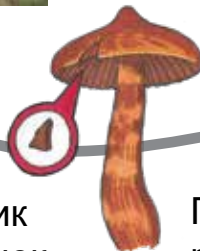

Сосновий ліс

Мішаний ліс

Foto: PxHere

Якщо у ваш кошик потрапив шматочок павутичника красивого, ви повинні викинути всі гриби з кошика!

Павутичника красивого розпізнати нелегко, тому що існує багато грибів, схожих на нього.

Які гриби ви знайшли?

Ось список усіх грибів, про які ви дізналися в цьому буклеті. Які з них ви знайшли? Відмітьте в списку.

Гриби	X	Дата	Місце
1. Лисичка			
2. Їжовик жовтий			
3. Білий гриб			
4. Лисичка лійчаста			
5. Рижик			
6. Підосичник			
7. Дощовик			
8. Гнойовик білий			
9. Мухомор червоний			
10. Мухомор білий			
11. Бліда поганка			
12. Павутинник красивий			

Дякуємо за допомогу
в розгадуванні
грибних таємниць!

У лісі багато грибів

У лісі повно грибів. Насправді існує кілька різних видів лише в Норвегії. Навіть найкращі знавці не знають назви усіх. Таким чином, ми всі детективи в грибному лісі, і діти, і дорослі!

Тут ви можете вписати інші гриби, які ви винайшли в походах. Якщо ви не знаєте назви, ви можете написати, як гриб виглядає. З цього починаються всі дослідження грибів.

№.	Гриб	Дата	Місце
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			

Грибний контроль

Звичайно у подорожі з вами є дорослий. Попросіть його або її завантажити додаток «Soppkontroll» (Цифровий грибний контроль). Працює в грибний сезон. Тут можна сфотографувати гриби в лісі та надіслати до одного з наших грибних інспекторів. Таким чином ви будете впевнені що ви знайшли.

Читайте все, що вам потрібно знати про додаток, на [Soppkontroll.no](https://soppkontroll.no)

Текст:

Магнільд Б. В. Ларсен

Фото:

Пер Марстад

Ілюстрації:

Бенгт Ларсен

Жанетт Ейден

Макет:

Жанетт Ейден

Utgitt med støtte fra
Miljødirektoratet og
Sparebankstiftelsen DNB.

Norges sopp- og nyttevekstforbund

+47 922 66 276

post@soppognyttevekster.no

www.soppognyttevekster.no

Усі брошури, видані NSNF,
можна завантажити з
нашого сайту.